

ייצג פון פריי

תולדות | עיונים | הערות

התחזקות | התעוררות | מכתבים

בעניני רביה"ק מברסלב זי"ע

מכתבי מוהרנ"ת - עלים לתרופה, עם מכתבים חדשים והוספות מכת"י
ביאורים וצינונים, הערות והארות

פרשת בראשית
שנת תשע"ה

שנת תקצ"ט לפ"ק

סימן רע"ז

ברוך השם, ערב שבת קודש וערב יום כיפור, תקצ"ט ברסלב

כאור בקר יורח עליך אור חסדי ה', לחזק ולשמח לבבך, בני חביבי וידידי, לגעור בהמתגרים בך, ולחזק לבבך לבלי להסתכל עליהם כלל, ולא תביט אחריו עד אשר במשך הזמן ממילא יסתלקו [עיי' ליקו"מ ח"א סי' ע"ב וח"ב סי' מ"ט].

בני חביבי ויקירי, אתה ורעיך אנ"ש (האוחזים בנקודת האמת, להסתכל בכל יום על התכלית הנצחית, עדיין עדיין אין אתם יודעים כלל מה נעשה בעולם בכלליות, ובפרטיות עם כל אחד ואחד, ואם הייתם יודעים חלק אלף מזה, הייתם שמחים כל ימכם בשמחה גדולה, עד אשר היו מתבטלים מכם ממילא כל הקוצים והחוחים, המעיקים ומציקים לכם בכל עת, לכל אחד לפי ענינו. מה אומר מה אדבר, חסדו גבר עלינו ואמת ה' לעולם.

והנה רצוף פה אגרת [מכתב רע"ז] ליידידנו ר' יעקב חתן ר' משה חיים [הרה"ח ר' יעקב מטולטשין מתלמידי מוהרנ"ת]. והוא נאמר גם אליך, וכן האגרת הזאת נאמר גם אליו, וכן לכל החפצים באמת לאמתו.

וזמן שחרית של ערב יום כפור שנת תקצ"ט לפ"ק הגיע. ועתה בני מזה תבין עוצם אהבתי ותשוקתי אליכם להיטיב עמכם, להודיעכם קושט אמרי אמת, אשר לקחתי לי זמן בשבילכם, בעת רעש כזאת, בין המתקת הדינים על ידי הכפרות ובין תפלת שחרית בזריות ביום נחפו כזה, אשר כל ישראל רועשים ומרעישים מאימת יום איום ונורא כזה, יום אחד בשנה. והנני כותב בדמעה בזכרי עוצם כאבכם, וכאבי הגדול יותר מכם אלפים ורבות פעמים, אשר אני צריך לשמוע ולהאזין כל מרירות צעקתכם של כל אחד ואחד, בכמה אופנים וענינים, העולה עד גבהי שמים, ועם כל זה אני שש ושמח בחסדו אשר גבר עלינו כל כך כל כך כל כך, מי ימלא גבורות ה' וכו', ותהלה לאל אנו רואים חסדי ה' ונפלאותיו בכל עת בתוך מעוף מצוקותינו, כי מדה טובה מרובה.

ודע בני חביבי שתהלה לאל יש לי אתרוג [נאה ומהודר וכשר קאריפירי מן המובחרים [עיי' מכתב צ"א, ובמה שכתנו שם]] ותראה לקנות עבורי — ע"כ אינו בכת"י לולב והדס חדשים, והשם יתברך יעזור לפעול בקשת סלה נא וכו' ביום הכפורים הקדוש הזה, עד שנוכה לחנוכה טוב וקדוש, [לזכות — מלה זו אינו בכת"י] לבחינת חנוכת הבית המקדש, ולהמשיך הדעת הקדוש עלינו לידע בכל עת ושעה כי ה' הוא האלהים, ולגרש הרוח שטות מקרבנו על ידי המשכת אלהותו עלינו בכל עת, איך שהוא איך שהוא, כי מלא כל הארץ כבודו, ובכל מקומות ממשלתו [עיי' ליקו"מ ח"ב סי' ז].

ואם לא פעלתי כי אם מה שהודעתי לכם שאין שום יאוש בעולם, דיינו. ותדע שכן הוא אמת לאמתו בכל האדם ובכל זמן. ואם היו כל העולם יודעים זאת ומאמינים בזה באמת, כבר היה העולם מתוקן לגמרי. אך לה' הישועה שברבות הימים ידעו הכל זאת, וכל מה ששמענו וכו'. אך טוב להודות לה' שאנו יודעים מזה, ועוד ועוד ועוד וכו' וכו'.

במה נקדם ה' וכו', הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם וכו' [דברים כ"ט, כ"ח]. ויש לי עתה בזה הרבה לדבר בישועת ה', אך אי אפשר על פני השדה, וגם אין הזמן מספיק, ועוד חוון למועד בעזרת השם.

דברי אביך המעטיר בעדך ובעד כולכם.

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה, ובפרט ליידידי ר' נחמן נ"י מהייסין [הרה"ח ר' נחמן מטולטשין, ועיי' מכתב רס"ז ורס"ח שר' נחמן נפל בחולשה, ואפשר שהכאבים הללו הם מחולשתו שלא נתרפא לגמרי]. כי יש לי צער גדול מכאביו, השם יתברך בחסדו ימתיק ויבטל כל הדינים מעליו, ומעל כל ישראל אכ"ר.

סימן רע"ז

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קודש ערב יום כיפור, תקצ"ט לפ"ק, ברסלב

חיים טובים וארוכים, ושלום ליידיד נפשי, הרבני הותיק המופלג, מו"ה יעקב נ"י, לו ולביתו, ייטיב ה' ויגמור החתימה לטובה בזה ובכא לנצח, אכ"ר.

מכתבך קבלתי אתמול סמוך לבואי לביתי מאמאן [אחר ראש השנה נסע מוהרנ"ת לעיר ברסלב להיות שם ביום הכיפורים, אך שעדיין היה דר בנעמרוב בגולה]. וקריתיו היטב היטב. ואם כי צערי גדול מעצבון לבך, אשר הוא מויק מאד בגשמיות ורוחניות [עיי' ליקו"מ ח"ב סי' כ"ג]. עם כל זה אני מודה להשם יתברך אשר עד הנה עזרונו רחמי בלי שיעור, וגם זה מעוצם נפלאות חסדיו יתברך אשר אתה צועק על כל פנים על כאב העצבות.

ולחשיבך עתה כראוי הוא מהנמנע, כי עתה סמוך לתפלת שחרית, וחסד עליון גבר לכתוב לכם עתה דברי אלה. אולי תשימו אל לבכם [מוהרנ"ת מתחיל לכתוב המכתב בלשון יחיד ולהשיבך כראוי וכו', ומסיים גם בלשון יחיד "ומעוצם אהבתך" אבל המשך המכתב כתב בלשון רבים, והוא כמ"ש במכתב רס"ז על מכתב הזה "והוא נאמר גם אליך, וכן האגרת הזאת נאמר גם אליו וכן לכל החפצים באמת לאמתו"] לקיים דברי אדומו"ר וצוק"ל, להפוך כל מיני יגון ואנחה לשמחה [בליקו"מ שם], כאשר כבר דברתי עמכם בזה הרבה, ועדיין יש הרבה לדבר, באופן שתבינו בעצמיכם איך להתחזק לקיים זאת להפוך הכל לשמחה.

אשר חסדו גבר עלינו כל כך, לידע האמת לאמתו, שלא ישאר מהאדם כלום רק מעט הנקודות טובות שחוטף מזה העולם העובר כהרף עין, המלא כעס, ומכאובות, ויגונות, ומרירות ממרירות שונות, בכל אדם, בכמה וכמה

מפיו הק' בזה"ל: נאהר בטחון (חיי מוהר"ן סי' תקא), והדיבורים האלו פרחו מפיו הק', כחצים מיד גבור"ל]

דברי אביך

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה [רבה — אינו בכת"ל], בפרט לידידי ר' שמשון נ"י. מכתב קבלתי, ומאליך תבין שעד הנה לא היו פנאי להשיבו, אך נפלאתי מדוע אין לך פנאי לבא הנה. ואין להאריך עתה מגודל נחיצת מוכ"ז. השי"ת ירום קרנך ומולך לטובה בזה ובבא, ותזכה לעשות פירות בזה העולם שיצליחו אותך לנצח.

נתן הנ"ל

[לכאורה הכונה לר' שמשון הנגיד שרר בטולטשין, ועיין לעיל שמוהר"ת בירך אותו שיזכה לזש"ק, וכן נתקיים אח"כ, ואפשר שלזה נתכוון מוהר"ת במכתב הזה במה שכתב לו "ותזכה לעשות פירות בזה העולם שיצליחו אותך לנצח"].

סימן רע"ט

[ותיה זאת פעם ראשונה שנסע מוהר"ת על המדינה מעת ששב לברסלב, לכן הודיע לבנו שהכל עבר בשלום, ולא פגע אליו שום רע מהמתנגדים, וזה רמו במש"כ "והודעתך זאת כדי לנחת, ותראה להודיע מזה לברסלב תיכף, ועיין מכתב רע"ג ות"ל היה הכל בשלום בחסרו הנפלא, רק עדיין יש לי צער מה שבלבי היה פחד קצת"].

בעזרת השם יתברך, אור ליום ה' וישלח, תקצ"ט לפ"ק, אומאן

שלום לאהובי בני חביבי הרבני וכו', מו"ה יצחק שיחי

דע בני כי אני נוסע עם מוסר כתב זה איש מטולטשין, לקהלת טעפליק על שבת קודש הבע"ל, ואי"ה אחר שבת, ביום ב' ג', אסע לביתי. השם יתברך יוליכני לשלום. והודעתך זאת כדי לנחת, ותראה להודיע מזה לברסלב תיכף. ומכתבך קבלתי ביום ו' העבר, ונהנת, אך תראה שיתקיים כך בלי שינוי, ואם תוכל לשלוח לי מכתב לאדיון שיגיע לשם ביום ב' או ג' ולהודיענו מזה מה טוב, יתר אין לחדש אם ירצה ה' כשנתוועד יחד נדבר פה אל פה את אשר יזמין השם יתברך לפינו.

לעת עתה תדע ותזכור היטב בכל יום, כי גדול ה' ולגדולתו אין חקר, ובכל יום ועת נעשים ונתחדשים חידושים נפלאים בעולם (עיין שיחות הר"ן סי' ג), והכל להודיע ולרמוז ולהזכיר את כל אדם גדולתו וממשלתו יתברך, כדי שיוכל להתדבק בו כל אחד ואחד מכל מקום שהוא, בכל עת ובכל שעה ובכל רגע שירצה, כמו שכתוב (איוב ג, יח) ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו, ואני בעניי מחיה את עצמי בזה הפסוק זה כמה.

אך למען השם יתברך שתקבל הכל לטובה ולא להיפך, לשמחה ולא לעצבות ח"ו, לקרב ולא לרחק ח"ו [עדין לקמן מכתב רע"ד "הכל יהיה לקרב ולא להתרחק יותר ח"ו, כאשר דברנו בזה פעמים אין מספר"]. כי חסדי ה' כי לא תמנו וכו', ויש בזה הרבה לדבר ולרמוז בידים (עיין ליקו"מ ח"ב סי' ד' עה"פ (משלי א) נטיתי ידי ואין מקשיב ופירש"י רמזים, כי כשהחכם מגלה חכמתו לפעמים אומר רמזים לתלמידיו מה שאי אפשר לבאר בפיו עיי"ש, כי מאד עמקו מחשבותיו. יתר מזה אין פנאי להאריך.

דברי אביך המצפה לראותך בחיים ושלום ושמחה

נתן מברסלב

ושלום לכל בני ביתך באהבה רבה, ולכל אנ"ש שבטולטשין וברסלב וכו', שלום וישע רב.

סימן ר"פ

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קודש פ' ויחי, תקצ"ט לפ"ק ברסלב רב שלום לכבוד אהובי, ידיד נפשי ולבבי, הרבני הותיק פרי צדיק קודש קדשים וכו', מו"ה אברהם בער נ"י.

בשבוע זאת קבלנו מכתבך היקר, שתהלה לאל נולד לך למזל טוב בת

שינויים בלי מספר, ואין שום חיות כי אם מה שהשם יתברך ברחמיו מרחיב בתוך הצרות, ועוזר לחטוף בכל יום ובכל עת נקודות טובות של תורה ומצות, שזוכה כל אחד מישראל לקיים בכל יום.

ובאמת כל באי עולם אינם חיים כי אם מזה, אבל רובם אינם יודעים מחייהם, ומצטערים הרבה על עולם שאינו שלהם, ואינם משימים אל לבם להחיות עצמן בהטוב אמתי ונצחי, שהשם יתברך מזכה אותם בתוך מרירות עצבון ידם. ומה נשיב לה' כל תגמולוהו עלינו, שזכינו לידע מעט מחיותינו, שאין שום טוב וחיות כי אם תורה ותפלה ומעשים טובים. ואם אנו יודעים שאין אנו יוצאים חובת היום אפילו למחצה ולשליש ולרביע וכו', והלואי שלא נקלקל ח"ו, אף על פי כן כבר הקדים לנו רפואה, לחזקינו ולאמצינו, להחיות עצמינו בהנקודות טובות וכו"ל. ואם כבר דברנו בזה הרבה, עדיין צריכין למודעי, לחזור זאת אלף פעמים בכל יום ויום, כי הם חיינו ואורך ימינו בזה ובבא, לנו ולדורותינו לנצח.

ועל דבר הפחדים העוברים עליך מפחד העסק שלכם. חזק ואמץ ובטח בה' אשר עד הנה היה בעזרתכם, כן יגמור בעדכם ויצילכם ככולם, ויראו שונאים ויבשו, ואתה תגיל ותשיש בישועת ה' וחסדיו הנפלאים. רק חזק ואמץ לילך בדרך האמת אשר הורנו לשפוך שיחתך בכל יום איוה שעה, ואחר כך להתחזק בכל עזו להיות שמח כל היום (ליקו"מ ח"ב סי' כ"ד כל היום כולו צריך להיות בשמחה, וללמוד הרבה בכל יום (עיין שיחות הר"ן סי' ע"ז), ולהתפלל בכוונה, שתכריח כל מחשבותיך להכניסם לתוך הדיבורים שאתה מוציא מפ"ך בתפלתך לפני בוחן לבות, ולקשר המחשבה אל הדיבור בקשר אמין וחזק, לכזין פירוש המלות (ליקו"מ ח"א סי' ע"ג, ושיחות הר"ן בכ"ט). ואם כי ידענו כמה מתגבר הבעל דבר נגד זה, על כל פנים תחטוף מעט מהתפלה על ידי היגיעות שתתיגע בכחך, לקיים דברים האלה, וגם כי היגיעה עצמה שמייעים עצמו להתפלל בכוונה, אף על פי שאינו עולה בידו, אף על פי כן היגיעה בעצמה יקרה מאד ונעשה מזה קרבנות, בחינת (תהלים מז, כג) כי עליך הורגנו כל היום וכו', כמו שכתב בספריו הקדושים (ליקו"מ ח"ב סי' מ"ז ובשיחות הר"ן).

ומעוצם הטירדא של ערב יום כיפור אי אפשר להאריך יותר. אך מעוצם אהבתך חטפתי זמן בשבילך בעת כזאת, לכתוב לך דברי אלה המחזיקים הרבה. והשם יתברך יגמור החתימה לחיים אמתיים, לנו ולכל ישראל, אכ"ר.

דברי אוהבך באמת לנצח

נתן מברסלב

[הגה"ה מרפוס ישן] אמר המעתיק יהיה לזכרון לעולם, אשר אחר יום כיפור זה בא פקודת ישועה מהנביעבניר (מושל המחוז) שיחזר מורינו ורבינו [רבי נתן] ז"ל לעירו לברסלב, טוב הודות לה'. ע"כ הגה"ה מרפוס ישן. [ועיין לעיל מכתב רנ"ח ובהגה"ה למכתב רס"ו].

סימן רע"ח

ברוך השם, יום ד' לך לך תקצ"ט לפ"ק, ברסלב

אהובי בני חביבי, עד היום הייתי מצפה לשלוח לו הספר ולא נודמן לי. והיום נוסע מוסר כתב זה איש בטח והגני שולח לך הספר. ונפלאתי עליך שלא שלחת לי היורה דעה ח"ב, על כן תזרו לשלחו לי מיד כי מוכרח לי מאד, כי אני מוכרח לנסוע בסמוך לאומאן, והוא מוכרח לי בדרך, ותזרו מאד בזה [ואכן מוהר"ת הגיע לאומאן עיין מכתב רע"ב וידוע מנהגיו של מוהר"ת שכל כך שמר את הזמן עד שמוכן היה לתת דין וחשבון מדויק גם על עת נסיעותיו, ואמר מוהר"ת שמוכן לתת דין וחשבון גם על יום הנסיעה, רק תלוי לפי היום וועדליג ווי דער טאג, עיין שש"ק ח"ב סי' תקע"ט].

יתר מזה אין להודיעו, תהלה לאל הכל על נכון מעם ה', והפרנסה דחוקה, ואף על פי כן השם יתברך עוזר בכל עת בדרכים נפלאים, ואין לי שום מעמד פרנסה ולא שום סמיכה כי אם בטחון "נאר בטחון"

[עיין מכתב רל"ח "וגם עתה אין שום סמיכה בענין פרנסתי כי אם על בטחון לבד, כאשר שמעתי

חרפתי אשר יגורתי (תהלים קיט, לב) חרפה לי מה שאני מתיירא מדבר זולת הבורא ב"ה ע"כ.]

ותהלה לאל דברנו הרבה דברי אמת, ושמחנו ורקדנו תהלה לאל. ברוך ה' הגומל לחייבים טובות שגמלנו כל טוב, מה נשיב לה' כל תגמלוהי עלי ועלינו.

עתה [עתה, בכת"י כתב ב"פ עתה] ראוי לכם להתעורר להתקרב להשם יתברך, אחרי שאנו רואים נפלאותיו וישועתו וחסדו, שבעבודתו לא עזבנו אלהינו, ויט עלינו חסדים נפלאים וישועות נוראות כאלה.

והנה רוב דברינו בזה החנוכה היו בהתורה הקדושה של חז"נו, שהוא כי מרחמם ינהגם (ליקו"מ ח"ב סי' ז). ואם כי כבר דברנו בזה הרבה, עדיין צריכין לחזור ולהזכיר כל מה שכתוב שם, כמה פעמים בכל יום. כי מאד עמקו וגדלו דברי תורתו הקדושה, בפרט התורה הנ"ל. ששם מבואר מענין החליפות וההשארה הקדושה שלו. והעיקר להאיר עדיין בלב כל אחד ואחד, שעדיין ה' עמו ואצלו, ולידע ולזכור בכל עת כי מלא כל הארץ כבודו, ולעורר עצמו משנתו בכל עת, לבל יישן ולא יאבד את ימיו בחשך ח"ו, בבחינת הקיצו ורננו שוכני עפר הנאמר שם. מה אומר לכם בני ותלמידי חביבי ויקירי, כי אי אפשר לדבר בפרט על פני השדה כל מה שבלבי בזה.

ועיקר דיבורינו היה על מה שכתוב שם על ועשו סיג לתורה (אבות פ"א מ"א), שהוא בחינת סיג לחכמה שתיקה (שם פ"ג מ"ג), שצריכין לשתוק הרבה כנגד כל הקשיות והבלבולים, ולהתחזק עצמו רק באמונה שלימה. ודברנו בזה דברים נאים ואמתיים ונפלאים הרבה, השי"ת יוכיניו להבין ולהשכיל ולקיים את כל דברי תורתו הקדושה כי הם חיינו וכו'. ומחמת כבוד שבת קודש אי אפשר להאריך.

נא מאד לזרו עצמו לקיים דברי מיד, והשם יתברך יחזק לבבך, ולבב כולכם בתורה ותפלה וצדקה ומעשים טובים, וירום קרנך ומולך, ויצליחך בכל אשר תפנה.

כנפשך ונפש אוהבך באמת לנצח ומעטיר בעדך

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה, בפרט לחותנך היקר שיחי' ולכל בני ביתו, ואין פנאי עתה לפרוס בשלום כל אחד ביחוד.

[חותנו הרה"ח הרבני הנגיד ר' דוב מטשעהרין ז"ל מתלמידי רביז"ל]

ושלום רב לידידי כנפשי הרבני המופלג הותיק הנגיד מו"ה אבילי נ"י עם כל יוצאי חלציו שיחיו. [הכוונה לבניו ולזוגתו הרבנית שהיתה נכדת רביז"ל]

קבלתי מכתביכם עם היוד רובל-כסף. בעל הרחמים ימלא משאלות לבכם לטובה מהרה, ותזכו ברחמי הוליד זרע של קיימא חיש קל מהרה, ויתן אריכת ימים ושנים ורפואה וכל טוב ליוצאי חלציהם מכבר, עוד ינובון בשיבה טובה. ולכתוב לך דברי אמת, כבר כתבתי למעלה, והם נאמרים גם אליך, ולכל החפצים לשמוע דברינו, ויתר מזה אין פנאי כעת. והלא כל ספריו ז"ל לפניך הפוך בהם והפוך בהם וסיב ובלה בהם וכו' (אבות פ"ה מ"ב).

ומה מאד הגדלתי השמחה בראותי במכתבך עוצם תשוקתך וכסופיך הטובים להתקרב להשם יתברך, כן יחזק ה' את לבבך לכסוף ולהשתוקק תמיד אליו יתברך, עד שתזכה להוציא הכיסופים בפוך לדבר בפה מלא לפניו יתברך, ולבקש מלפניו שיחמול עליך ויקרבך מעתה לעבודתו באמת, כי הבחירה חפשיית.

ועיקר ההתקרבות הוא על ידי דרך זה שהמשיך רבינו ז"ל בעולם, שהוא לכסוף הרבה כיסופין טובים ורצונות חזקים להשם יתברך בכל יום,

ולהתגבר לפורטם בפה, לפרש שיחתו לפניו יתברך (עיין ליקו"מ ח"א סי' ל"א וסי' ס"ז) כאשר הזהיר על זה פעמים אין מספר, לכל אדם שבעולם, כי הוא דבר השווה לכל נפש, אשרי שיאחז בזה. כי כל חיותינו בפרט עתה בעקבות משיחא הוא רק על ידי תפלה ותחנונים, כי אין כחינו אלא בפה, כמ"ש (תהלים כב, ז) ואנכי

שתחי'. טוב להודות לה' אשר עד הנה עזרונו רחמי, ויהי רצון שתהיה לכם ולנו למזל טוב ולברכה, לחיים ולשלום, ויצמח פרי צדיק, ילכו יונקותיו ותארכנה פארותיו וכו', ותרבה זרעו הקדוש כחול הים, ויאירו פני תבל, ויקוים 'ישע' ה'. ם ופרי הארץ לגאון ולתפארת, במהרה בימינו אמן [הרה"ח ר' אברהם דוב בן הר"ר יוסף יוסקא שה' נכד ובעל התולדות יעקב יוסף זצוק"ל, ובעלה של הרבנית מרת ארל בת רביז"ל. ר' אברהם דוב נתחנן לראשונה עם בת משה ח. ואחר שנתגרש מתוך מחלוקת גדול, נתחנן שנית עם הרה"ח הרבני הנגיד ר' דוב מטשעהרין תלמיד רביז"ל בשנת תקצ"ו כמ"ש באריכות לעיל מכתב רט"ו, וכנראה שעכשיו נולדה להם בתו ראשונה ולכן שמחו עצמם כל אנ"ש שמחה גדולה, ומהר"ת מברכו בברכות חמות, ומזכיר הפסוק ופרי הארץ לגאון ולתפארת עפ"י המבואר בחיי מוהר"ן סי' צ"א וסי' תקנ"ג שעל זרע מרן הבעל שם טוב נאמר ופרי הארץ לגאון ולתפארת].

גם קבלתי בשבוע זאת מכתב מידידי הרבני וכו' מו"ה אבילי נ"י ומוזגתו תחי' עם סך עשרה רובל כסף [הרה"ח הנגיד ר' אבאלע בן הרה"ח ר' שמואל בן הרה"ח ר' אבא ש"ב מתלמידי רביז"ל, שותפו של ר' אברהם בערנין]. ולא ידעתי על מה נתעכבו המכתבים כל כך על הפאסט זה קרוב לדי' שבועות מעת שנכתבו. והנה כבר כתבתי לך זה שלשה שבועות בעת שבאתי מאומאן, ועדיין לא קבלתי שום תשובה, אין קול ואין כסף. לדעתי בוודאי כבר יצא מאתך המעות המגיע לבני ר' שכנא שיחי' [בנו הגדול של מוהר"ת, דר בברסלב] ויותר, אך אם עדיין לא יצא, נא לבלתי להתעכב עוד כלל. כי בני שיחי' נוגשים אותי מאד, וגם השעה דחוקה לי מאד, ואיני יודע כלל מה לעשות בענין הפרנסה, רק שברי על ה' אלהי, רק עליך ועל כולכם לעמוד בעזרי בכל עת יותר מכחכם, כי לא דבר רק הוא לעזור אותי בפרנסה, אחר אשר נעשה עמי מה שנעשה, ואני נרדף כזה, לולא ה' עזרתה לי וכו'. ויותר מזה בוודאי אי אפשר לכם לידע מה שבלבי, כל מה שאני נושא על לבי, אשר לא יאומן כי יסופר, שיוכל לסכול ולגמור דברים קדושים ונפלאים כאלו בעולם וכו'. על כל פנים ראוי לכם לתמכמי בכל מיני סמיכות בפרנסה, וה' יעזור לכם למלאות לכם בכפליים. ואין להאריך בזה, כי מאליהם יזדרזו לזה, וה' הטוב יעשה ויגמור לטובה.

[ראוי להתבונן במצבו של מוהר"ת בימים ההם, כי בהתחלת החורף הזה שב לברסלב מן הגולה מעיר נעמרוב, והרבה אנשים שהיו בתומכי נפשו עד היום, עזבו אותו, כי אף שהרבה מהמתנגדים שבו ובקשו ממוהר"ת שיחמול אותו, וגם ראש המתנגדים משה ח. נפטר כבר, אמנם ניצני המחלוקת נשאר והרבה אנשים יראו מן החולקים והמתנגדות שעדיין שרר אז ברחובות, ובפרט אצל החמון עם. על שלחן מוהר"ת היו ניוונים חוץ מבניו שהיו בביתו, כמה יתומים ועניים, כגון ר' נחמן ב"ר עזר, ר' משה ואחיו ר' זינגויל מברסלב, גם שאר עניי אנ"ש שבאו להסתופף בצל מוהר"ת, ובפרט בשבתות וימים טובים אכלו על שלחנו, והיה נצרך לבית מוהר"ת להכין להם אש"ל. חוץ מזה היה נצרך לו לצרכי הקלוזי והבתי מדרשות בברסלב ובאומאן. מוהר"ת בעצמו עסק כל היום והלילה בעבודת ה', בעריכת חצות לימוד התורה, התבודדות, כתיבת חידושי תורתו הק', ולחזק את כל אנ"ש היקרים בכל רחבי אוקריינא, וביתו היה ריקם מכל. בני מוהר"ת הר"ר שכנא והר"ר יצחק קצבו מעות לזון את בית מוהר"ת, וחלווה לו מעות לזמן מה, עד שאנ"ש בפרט העשירים והנגידים ישלחו מעות לצרכי הבית של מוהר"ת, ועיין בפתיחת הספר שהארכנו בו].

והנה דע ידידי, שתהלה לאל היה אצלי על שבת חנוכה כמה אורחים, ותהלה לאל היה הכל בשלום בחסדו הנפלא, רק עדיין יש לי צער מה שבלבי היה פחד קצת, ואני מקוה לה' שבחסדו יתברך יתבטל גם הפחד שבלבי. גם צריכים לזה עוד מעות קצת, ואי"ה בין פסח לעצרת נחשוב בזה קצת, ולה' הישועה שיהיה הכל על נכון בעזה"י. [כשראו המתנגדים והחולקים על רביז"ל, שאנ"ש חסידו ברסלב באים להסתופף בצל מוהר"ת ז"ל בעיר ברסלב, שינם חרקי וגמס, אבל אל הרהיבו עוז בנפשם לצערו עוד וז"ש 'הכל בשלום בחסדו הנפלא', אמנם בסתר היו מתלחשים, והיה חשש שילכו עוה"פ למסור את מוהר"ת במסירות נגד הממשלה, ובפרט שהמסירה הראשונה נגד מוהר"ת היה בעת שנתאספו אנ"ש אצל מוהר"ת בברסלב בשבת חנוכה שנת תקצ"ה עיין לעיל מכתב קס"ה, ולכן חשש מוהר"ת ופחד פן יתחילו עוה"פ לצער את אנ"ש, ואפשר שגם בענין עסק הזה הוצרך מעות למוהר"ת כדי לשחד הממשלה לעצור בעד המתנגדים.

והנה הצטער מוהר"ת על מה שבלבו היה פחד, והוא ע"ד שכ' בליקו"מ ח"א סי' רע"ז לפרש הכתוב (תהלים ק"כ) אויה לי כי גרתי משיך שמצטער על שמתיירא מיראות הנפולות שהם באים משיך דנים. ועיין בפסח"ק אגרא דכלה (פ' וישלח) שלוח כתיב (בראשית לב, ח) ביעקב אבינו וירא ויצר לו שהי' מצר ודואג על שפחד מעשיו, ובספר רשפי אש השלם (ערך יראת ה') פ' הדר' הר"מ מענשכ"ז ז"ע הכתוב העבר

איני יכול לחקור אחר זה. ודע בני שתהלה לאל קבלתי היום זאסוויצעניו על בילעט על ב' חדשים, והשם יתברך יסייעני לקבל הבילעט בסמוך, ובדעתי לנסוע אם ירצה ה' אחר שבת קודש בסמוך לאומין. ותודיע לר' נחמן נ"י [מטולטשין, משמש מוהרנ"ת] באם רצונו ליסע עמי שיבוא לפה בסמוך. יתר מזה אין להודיעך.

הנה לכתוב לך דברי אמת, איני יודע מהיכן להתחיל. תהלה לאל בשבתים שעברו נדברו דיבורים נאים ואמתיים, והתעוררות אמת והתחזקות עצום. להתחיל בכל פעם לפרש שיחתו לפני השם יתברך, ולהתחזק ברצונות וכיסופים טובים תמיד, ולהרגיל עצמו לפורטם בפה מלא בכל יום, ובפרט בלילה, בלילות הארוכים כמו עכשיו, לקיים (תהלים ע"ד) אזכרה נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי (עיי' ליקו"מ ח"א סי' נ"ד עה"פ אזכרה נגינתי בלילה אוי הזמן לקבץ הרוח טובה מתוך הרוח רעה, היינו שאו עיקר הזמן של התבודדות להתבודד בינו לבין קונו, ולפרש שיחתו לפני השי"ת לשוה עם לבבו, ולחפש הרוח טובה, דהיינו הנקודות טובות שיש בו עדיין, לבררם מתוך הרוח רעה שזוהו בחינת ניגון הנ"ל, שעל ידי זה נשמר הזכרון כנ"ל, דהיינו שעי"ז זוכה לזכור תכליתו האחרון לעולם הבא, ולחשוב תמיד על סופו ולאדבקא מחשבתיה בעלמא דאתי תמיד, שכל זה הוא בחינת זכרון כנ"ל. וזהו אזכרה נגינתי בלילה, עם לבבי אשיחה, ויחפש רוחי. אם תדקדק במקרא הזה תמצא שבכל המלות האלה בכלם מבואר כל ענין הנ"ל וכו'. עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי, שעל ידי זה נתעוררין לשוה עם לבבו מתכליתו הנצחי לעולם הבא, ולחפש ולבקש למצוא הנקודות טובות, בחינת הרוח טובה שבקרבנו, כדי לשוב להשם יתברך עי"ז עיי"ש. ומוהרנ"ת מבאר שדבר זה קאי ביותר על לילה חורף הארוכים, ואנ"ש קראו את לילי שבת "די גאלדענע נעכט", ולפרש לעצמו זה הפסוק היטב איך צריכין לשוה עם עצמו עם לבבו, ולזכור נגינתו בחינת הטוב, ולחפש רוחו, אולי אף על פי כן עדיין יש תקוה לזכות למה שזוכו כל הכשרים וצדיקים האמתיים, כי כל אדם בכל דרגא שהוא, אפילו אם הוא בדיוטא התחתונה צריך לומר בכל פעם מתי יגיע מעשי למעשי אבותי (תנא דבי אליהו פכ"ה), כי הבחירה הפשיית. אך הכל יהיה לקרב ולא להתרחק יותר ח"ו, כאשר דברנו בזה פעמים אין מספר [עיי' לעיל מכתב, ועי' ליקו"ה ה' הוראה ה"ו אות י"ב] יתר מזה אין פנאי להאריך.

דברי אביך המחכה לישועת ה' לכל אחד ואחד בכלל ובפרט, בזה ובבא לנצח.

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה ועצומה עד אין סוף ותכלית לנצח.

עיקר שכחתי טאקי פארט האפ [האפ כינוי לשמחה]. כי ביותר צריכין לחזק עצמו בשמחה.

סימן רפ"ב

בעזרת השם, אור ליום ו' ערב שבת קודש בשלה, תקצ"ט לפ"ק אומאן

אהובי בני חביבי הרבני וכו', מו"ה יצחק שיחי

היום באתי לפה תהלה לאל בשלום. ובשעה זאת קבלתי מכתבך והיו לי לנחת גדול, בפרט המכתב מר' אפרים שקבלתי, שהוא אצילי יקר מאד. ונתיישבתי לכתוב תיכף אגרת תשובה לר' אפרים נ"י [הרה"ח ר' אפרים זצ"ל דר בקרימינסטשאק, מגדולי תלמידי מוהרנ"ת, בן הרה"ח ר' נפתלי תלמיד רביז'ל. לא הגיע לידינו המכתב].

כוונת ההערות והציגונים בכדי להבין את המכתב הק', וברצונינו בעו"ה להדפיס כל המכתבים עם ההערות כדי לזכות את הרבים, לכן נשמה לקבל באמייל מן הקוראים היקרים "הארות" בין על דברי מוהרנ"ת ובין על דבריני כדי שיצא מתחת ידינו דבר נאה ומתוקן, ויאשר כוונתם למפרע

למכתבים למערכת, וכן לכתוב מאמרים להופיע בהעט סופר, אן להערות, וכן מי שברצונו שייגע לו העט סופר על יד האימעל, יפנה: **CONGHVPRINTING@GMAIL.COM** 845.781.6701 אן להפעקט: אן להודיעה על מול טוב לאנ"ש, יש לשלוח הודעה (עד יום ג' בשעה: 9:00 בבוקר):

תולעת ולא איש. ואם דוד המלך ע"ה אמר כזאת שהוא תולעת ולא איש, אנחנו מה נאמר מה נדבר, וכל תקותינו הוא מה שדרשו רבותינו ז"ל (מדרש תהלים מ"ז כ"ב אות כ') על זה, מה תולעת אין כחה אלא בפה כך ישראל אין כחם אלא בפה. והיה ראוי להרחיב הדיבור בזה הרבה אך השעה נחוצה, וזמן תפילת השחר הגיע, יומם יצוה ה' חסדו עליהם ועלינו, בגשמיות ורוחניות.

כנפשם ונפש אוהב דבק מאח חפץ טובתם והצלחתם לנצח

נתן הנ"ל

[המכתב נכתב לק"ק טשעהרין, ולכאורה הכוונה כאן להרה"ח ר' שמואל יצחק רב דק"ק טשעהרין תלמיד רביז'ל. המכתב נשלח לטשעהרין].

ושלום להרב המאה"ג ידידי נ"י, ולבנו ידידי מו"ה נחמן שיחי. כבר כתבתי לך באגרת הקדום, ואחר כך נמצא מכתבך. השידוך משדה לכן עם ש"ב לדעתי הוא רחוק מאד, כי כפי ששמעתי מאחיה באומן אינה הפיצה כלל אלא בממון (עיי' מסכת קידושין ד"ע ע"א הנושא אשה לשם ממון וכו', ובליקו"מ ח"א סי' ס"ט). ומשפאליע גם כן אין טוב בעיני כלל. מקרימינסטשאק טוב לקרב אם ייטיב בעיני אנ"ש, וה' הטוב יזמן לך וזוגך מהרה, ותזכה לכל טוב. וכעת אין להאריך כלל, ושלום וחיים.

נתן הנ"ל

סימן רפ"א

ברוך השם, יום ג' וארא תקצ"ט לפ"ק, ברסלב

שלום לבני חביבי הרבני וכו' מו"ה יצחק שיחי, עם כל יוצאי הלצ'ך שיחי ו**אבשרך** שתהלה לאל בני ר' שכנא שיחי שידך אתמול את בתו הצנועה תחי' עם איש אחד מוויניצא למזל טוב, והאיש הנ"ל יש לו בן מופלא בלימודו ובמעלות ונבון דבר, והתחייב את עצמו לנדן מאתיים רובל-חדש, חוץ אורינגליך בסך מאה רובל סו"ג, ובני שיחי התחייב את עצמו סך מאה רובל-חדש עם כל המתנות, שיהיו נכללין בסך זה, טוב להודות לה' כעל כל אשר גמלנו.

יהי רצון שיהיו לכולנו למזלא טבא, לחיים ולברכה ולישועה ולהצלחה בכל עסקינו, ובא וראה נפלאות ה', ברוך ה' עושה נפלאות לבדו, כי לא עלה על דעתי בסמוך עסק זה. וגם בני ר' שכנא שיחי לא חשב עתה זה העסק של השידוך, כי דעתו טרודה מאד בפרנסתו, בפרט עתה שנתמעט הפדיון בחנות, השם יתברך ירחם וייטיב להבא, אך מאת ה' היתה זאת, ויש בזה הרבה לספר אך אי אפשר על פני השדה. כאשר החל ה' להראות חסדיו, כן יגמור בעדינו לטובה, להיטב אחרייתנו בזה ובבא לנצח, אמן כן יהי רצון.

והנה מכתבך קבלתי כמה פעמים, ונכספתי מאד מאד כמה פעמים להשייבך, ולא עלתה בידי, כי איני יודע מי נוסע לטולטשין, וגם עתה תדע אם רצונך לקבל מכתבים מאתי, ההכרח שתודיענו משם על ידי מי להשייבך, כי

שיעורים אויף אידיש אין ספר ליקוטי מוהר"ן !
 לימוד ספה"ק ליקוטי מוהר"ן בכל יום
 מען קען הערן אויף "אוצרות ברסלב" יעדן טאג א
 עמוד בספה"ק ליקוטי מוהר"ן
718-855-2121
 געלערנט "אויף אידיש" מיט א קלאהרין הסבר, לויט די
 מפורשים און לויט ווי עס איז מבוואר אין ליקוטי הלכות
 חזקו ואמזנו אחוי ללמוד ספרנו "בכל יום", ולעיון ולחפש בהם למצוא בהם
 בכל פעם עצות להציל נפשיכם (על"ת מכתב ש"א)